

גמרא סדורה

מסכת

שבת

פרקים: י"ב - יג

קב: - קז.

מהדורה מנוקדת, מפוסקת,
מחולקת לסוגיות ולפסקאות

עם רש"י

יצא לאור על ידי עמותת

"וכל בניך לימודי ה'"

ב שבת תשע"ג

בהצלחה - יגיעת ומצאת - תאמין!!!

להארות והערות
 דניאל ברק ווינט
 טל' - 0526071122
 דוא"ל vinetd@neto.net.il
 עתניאל ד.ד. הר חברון 90407

©

כל הזכויות על הטקסט, ניקוד ופיסוק
 שמורות למכון הישראלי לפרסומים תלמודיים.
 כל הזכויות על החלוקה לסוגיות ופסקאות
 שמורות לעמותת "וכל בניך לימודי ה'".

ניתן לצלם ולהדפיס לשם לימוד וללא מטרת רווח.

רש"י

מסכת שבת פרק י"ב - "הבונה"

438. קב, ב

מְשֻׁנָּה

הבונה,

במה יבנה ויהא חייב?

הבונה כל שהוא.

והמסתת והמכה בפטיש ובמעצד, הקודח, כל שהוא - חייב.

זה הכלל:

כל העושה מלאכה, ומלאכתו מתקיימת בשבת - חייב.

וכו רבן שמעון בן גמליאל אומר:

אף המכה בקורנס על הסדן בשעת מלאכה, חייב,

מפני שהוא כמתקן מלאכה.

גמרא

"כל שהוא" - למאי חזיא?

אמר רבי ירמיה:

שכן עני חופר גומא להצניע בה פרוטותיו.

דכוותה גבי משכן,

שכן תופרי יריעות, חופרין גומא להצניע בה מחטיהן.

אבוי אומר:

כיון דמשתפי, לא עבדי הכי.

אלא, שכן עני עושה פיטפויטי כירה קטנה לשפות עליה קדירה קטנה.

דכוותה גבי משכן,

מבשלי סמנין לצבוע יריעות שחסרה מלאכתן,

עושיין פיטפויטי כירה קטנה, לשפות עליה יורה קטנה.

רב אחא בר יעקב אומר:

אין עניות במקום עשירות!

אלא, בעל הבית שיש לו נקב בבירתו וסותמו.

דכוותה גבי משכן,

שכן קרש שנפלה בו דרנא, מטיף לתוכה אבר וסותמו.

אמר שמואל:

המצדד את האבן - חייב.

מיתבי:

"אחד נותן את האבן ואחד נותן את השיט - הנותן את השיט חייב!"

וליתעמיה,

אימא סיפא:

"רבי יוסי אומר:

ואפילו העלה והניח על גבי דימוס של אבנים - חייב!"

אלא:

תלתא בנייני הוו:

תתא, מציעא, ועילא.

"תתא" - בעי צדודי ועפרא.

"מציעא" - בעי נמי טינא.

"עילא" - בהנחה בעלמא.

439. קב, ב - קג, א

"והמסתת [... כל שהוא - חייב]."

"מסתת" - משום מאי מיחייב?

רב אמר:
משום בונה.

ושמואל אמר:
משום מכה בפטיש.

העושה נקב בלול של תרנגולים:
רב אמר:
משום בונה.

ושמואל אמר:
משום מכה בפטיש.

ע"ל שופתא בקופינא דמרא:
רב אמר:
משום בונה.

ושמואל אמר:
משום מכה בפטיש.

וצריכא.

דאי אשמעינן קמיתא ביהיא קאמר רב משום דדרך בנן בכה, אכל עושה נקב בלול של תרנגולים דאין דרך בנן בכה, - אימא מודה ליה לשמואל. ואי אשמעינן ביהא, ביהא קאמר רב משום דדמי לבנן, דעבדיה לאוירא, אכל שופתא בקופינא דמרא דאין דרך בנן בכה, אימא מודה ליה לשמואל. ואי אשמעינן ביהא, ביהא קאמר שמואל, אכל בהנך תרתי אימא מודה ליה לרב. צריכא.

בעא מיניה רב נתן בר אשעיא מרבי יוחנן:
מסתת - משום מאי מיחייב?

אחוי ליה בדיה, משום מכה בפטיש.

והאן תנו:
"המסתת והמכה בפטיש!"

אימא: המסתת, המכה בפטיש.

תא שמע:

"הקודח כל שהוא - חייב".

בשלמא לרב מיחייב כמאן דחר חורתא לבניינא, אלא לשמואל לאו גמר מלאכה הוא!

קג, א

הכא במאי עסקינן:

דבועיה ברמצא דפרזלא ושבקה בגויה, דהיינו גמר מלאכה.

440. קג, א

"זה הפלל": [כל העושה מלאכה, ומלאכתו מתקיימת בשבת - חייב].

"זה הפלל" - לאתווי מאי?

לאתווי דחוק קפיזא בקבא.

441. קג, א

"רְבֵן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר:
הַמִּנְכָּה בְּקוֹרְנָס עַל הַסְדָּן [בְּשַׁעַת מְלָאכָה, חַיִּיב,
מִפְּנֵי שֶׁהוּא כְּמִתְקַן מְלָאכָה].

מאי קעביד?

רבה ורב יוסף דאמרי תרוייהו:
 מפני שמאמן את ידו.

קשו בה בני רחבה:
 אלא מעתה, הוא אומנתא בשבתא וגמר, הכי נמי דמיחייב?!

אלא אביי ורבא דאמרי תרוייהו:
 שכן מרדדי טסי משכן עושין כן.

תניא נמי הכי:
"רְבֵן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר:
אִם הַמִּנְכָּה בְּקוֹרְנָס עַל הַסְדָּן בְּשַׁעַת מְלָאכָה חַיִּיב,
שָׁבוּ מְרַדְדֵי טָסִי מִשְׁכָּן עוֹשִׂין כּוֹ".

442. קג, א

משנה

החורש - כל שהוא.
המנבל, והמקרסם, והמזרד, כל שהוא - חייב.

המלקט עצים,
אם לתקן - כל שהו,
אם להיסק - כדי לבשל ביצה קלה.

המלקט עשבים,
אם לתקן - כל שהוא,
אם לבהמה - כמלא פי הגדי.

גמרא

למאי חזי?

לביזרא דקרא.
דכוותה גבי משכון,
שפן ראוי לקלח אחד של סמנין.

443. קג, א

"המנבש והמקרסם והמזרד [כל שהוא - חייב]".

תנו רבנן:

"התולש עולשין, והמזרד זרדים,

אם לאבילה - בגרוגרת.

אם לבהמה - במלא פי הגדי.

אם להיסק - בדי לבשל ביצה קלה.

אם לייפות את הקרקע - כל שהו".

אטו כולהו לא ליפות את הקרקע ניהו?!

רבה ורב יוסף דאמרי תרוניהו:

באגם שנו.

אבוי אמר:

אפילו תיקא בשדה דלאו אגם, כגון דלא קמיפיון.

והא אבוי ורבא דאמרי תרוניהו:

מודה רבי שמעון "פסיק רישיה ולא ימות"!

לא צריכא, דקעביד בארעא דחבריה.

444. קג, א

מְשָׁנָה

הכותב שְׁתִּי אוֹתִיּוֹת,
 בֵּין בְּיָמֵינוּ בֵּין בְּשִׁמְאֵלוֹ,
 בֵּין מִשֵּׁם אֶחָד, בֵּין מִשְׁתֵּי שְׁמוֹת,
 בֵּין מִשְׁתֵּי סְמֵנִיּוֹת,
 בְּכָל לִשׁוֹן - חַיִּיב.
 אָמַר רַבִּי יוֹסִי:
 לֹא חַיִּיבוּ שְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת אֶלָּא מִשׁוּם רוּשָׁם.
 שָׂכַךְ כּוֹתְבֵינוּ עַל קִרְשֵׁי הַמִּשְׁכָּן, לִידַע אִיזוֹ בֶּן זֹגוֹ.
 אָמַר רַבִּי יְהוּדָה:
 מִצִּינּוֹ שֵׁם קָטָן מִשֵּׁם גָּדוֹל:
 'שֵׁם' מ'שְׁמַעוֹן' וּמ'שְׁמוּאֵל',
 'נַח' מ'נְחוּר',
 'דָּן' מ'דְּנִיאֵל',
 'אֵד' מ'אֲדִיאֵל'.

גְּמָרָא

בְּשִׁלְמָא אֵימִין לִיחַיִּיב מִשׁוּם דְּדַרְךְ כְּתִיבָה בְּכָךְ,
 אֶלָּא אֲשַׁמְאֵל, אֵמַאי?
 הָא אֵין דְּרַךְ כְּתִיבָה בְּכָךְ!

אָמַר רַבִּי יְרֵמְיָה:
 בְּאַטְר יָד שְׁנוֹ.

וְתַהוּי שְׁמַאֵל דִּידִיָּה כִּימִין דְּכוּלֵּי עֲלָמָא,
 וְאֲשַׁמְאֵל לִיחַיִּיב אֵימִין לֹא לִיחַיִּיב!

אֶלָּא אָמַר אַבְיִי:
 בְּשׁוֹלֵט בְּשְׁתֵּי יָדָיו.

רַב יַעֲקֹב פְּרָה דְּבֵת יַעֲקֹב אָמַר:
 הָא מְנִי רַבִּי יוֹסִי הִיא,
 דְּאָמַר: לֹא חַיִּיבוּ שְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת אֶלָּא מִשׁוּם רוּשָׁם.

וְהָא מְדַסִּיפָא - רַבִּי יוֹסִי הִיא,
 רִישָׁא - לָאוּ רַבִּי יוֹסִי הִיא!

כּוּלָּהּ רַבִּי יוֹסִי הִיא.

445. קג, א-ב

"אמר רבי יהודה:

מצינו [שם קטן משם גדול: 'שם' מ'שמעון' ומ'שמואל', נח' מ'נחור', 'דן' מ'דניאל', 'גד' מ'גדיאל'].

אלא רבי יהודה, שתי אותיות והן שני שמות הוא דמחייב, שתי אותיות והן שם אחד לא מחייב!
והתנא:

"ועשה אחת"¹ (ויקרא ד, כב) - יכול עד שיכתוב כל השם?

ועד שיארוג כל הבגד?

ועד שיעשה כל הנפה?

תלמוד לומר: **"מאחת"**² (ויקרא ד, ב),

אי **"מאחת"** יכול אפילו לא כתב אלא אות אחת?

ולא ארג אלא חוט אחד?

ולא עשה אלא בית אחד בנפה?

תלמוד לומר: **"אחת"**.

קגב

הא ביצד?

אינו חייב עד שיכתוב שם קטן משם גדול,

'שם' מ'שמעון' ומ'שמואל',

נח' מ'נחור', 'דן' מ'דניאל', 'גד' מ'גדיאל'.

רבי יהודה אומר:

אפילו לא כתב אלא שתי אותיות והן שם אחד - חייב,

בגון: "שש", "תת", "רר", "גג", "חח".

אמר רבי יוסי:

וכי משום 'כותב' הוא חייב?! והלא אינו חייב אלא משום 'רושם',

שכן רושמן על קרשי המשכן לידע איזו היא בן זוגו.

לפיכך, שרט שריטה אחת על שני נסרין, או שתי שריטות על נסר אחד - חייב.

רבי שמעון אומר:

"ועשה אחת"¹ (ויקרא ד, כב) - יכול עד שיכתוב את כל השם?

עד שיארוג כל הבגד?

עד שיעשה את כל הנפה?

תלמוד לומר: **"מאחת"**.

אי **"מאחת"**, יכול אפילו לא כתב אלא אות אחת?

ואפילו לא ארג אלא חוט אחד?

ואפילו לא עשה אלא בית אחד בנפה?

תלמוד לומר: **"אחת"**.

הא ביצד?

אינו חייב עד שיעשה מלאכה שביצא בה מתקיימת.

רבי יוסי אומר:

'ועשה אחת' 'ועשה הנה' - פעמים שחייב אחת על כולו, ופעמים שחייב על כל אחת ואחת.

קתני מיהא: **"רבי יהודה** אומר: אפילו לא כתב אלא שתי אותיות והן שם אחד - חייב!"

לא קשיא,

הא - דידיה,

הא - דרביה.

דתנא:

"רבי יהודה אומר משום רבן גמליאל:

אפילו לא כתב אלא שתי אותיות, והן שם אחד - חייב.

¹ **ועשה אחת** מכל מצוות ה' אלהיו אשר לא תעשינה בשגגה ואשם

² נפש כי תחטא בשגגה מכל מצוות ה' אשר לא תעשינה ועשה **מאחת** מהנה

בגון: 'שש' 'תת' 'דר', 'גג', 'חח'.

ורבי שמעון היינו תנא קמא!

וכי תימא אל"ף אל"ף "אאזרד" (ישעיה מה, ה), איכא בינייהו,
דתנא קמא סבר: אל"ף אל"ף ד"אאזרד" לא מיחייב,
ורבי שמעון סבר: כיון דאיתיה בגלטורי בעלמא - חייב,
למימרא דרבי שמעון לחומרא?
והתניא:

"הקודח כל שהוא - חייב,

המגור כל שהוא, המעבד כל שהוא, הצר בכלי צורה כל שהוא.

דבי שמעון אומר:

עד שיקדח את בולו, עד שיגורור את בולו, עד שיעבד את בולו, עד שיצור את בולו!"

אלא, רבי שמעון הא אתא לאשמעינן, עד שיכתוב את השם בולו.

ומי מצית אמרת הכי?

והתניא:

"רבי שמעון אומר:

"ועשה אחת" - יכול עד שיכתוב את השם בולו?

תלמוד לומר: "מאחת"!

תריץ ואימא הכי:

יכול עד שיכתוב את הפסוק בולו,

תלמוד לומר: "מאחת".

"דבי יוסי אומר:

"ועשה אחת" ועשה הנה' - פעמים שחייב אחת על בולו, ופעמים שחייב על כל אחת ואחת."

אמר רבי יוסי ברבי חנינא:

מאי טעמא דרבי יוסי?

אחת "מאחת",

הנה "מהנה".

אחת שהיא הנה'

והנה' שהיא אחת.

אחת' - "שמעון",

"מאחת" - 'שם' מ'שמעון'.

"הנה" - אבות.

"מהנה" - תולדות.

אחת שהיא הנה' - זדון שבת ושגגת מלאכות.

הנה' שהיא אחת' - שגגת שבת וזדון מלאכות.

446. קג, ב - קד, א

"אמר רבי יהודה: מצינו שם קטן משם גדול, [שם' משמעון' ומ'שמואל']".

מי דמי?!

מ"ם ד' "שם" סתום, ומ"ם ד' "שמעון" פתוח!

אמר רב הסדא:

זאת אומרת:

סתום ועשאו פתוח - כשר.

מיתבי:

"**וּכְתַבְתֶּם**"³ (דברים ו, ט) - שְׁתָּהָא כְּתִיבָה תְּמָה,

שְׁלֵא יִכְתּוּב אֲלֵיפִין עֵיִינִין, עֵיִינִין אֲלֵיפִין, בִּי"תִין כ"פִין, כ"פִין בִּי"תִין,

ג"מִין צ"דִין, צ"דִין ג"מִין, דל"תִין רִי"שִין, רִי"שִין דל"תִין,

הִי"הִין חִי"תִין, חִי"תִין הִי"הִין, ו"וִין יו"דִין, יו"דִין ו"וִין,

זִי"נִין נו"נִין, נו"נִין זִי"נִין, טִי"תִין פִּי"פִין, פִּי"פִין טִי"תִין,

כְּפּוּפִין פְּשׁוּטִין, פְּשׁוּטִין כְּפּוּפִין.

מ"מִין סמ"כִין, סמ"כִין מ"מִין,

מ"מִין סְתוּמִין פְּתוּחִין, פְּתוּחִין סְתוּמִין.

פְּרָשָׁה פְּתוּחָה לֹא יַעֲשֶׂנָה סְתוּמָה, סְתוּמָה לֹא יַעֲשֶׂנָה פְּתוּחָה.

כְּתָבָה כְּשִׁירָה אִו שְׁכַתְּבָה אֶת הַשִּׁירָה כְּיוֹצֵא בָּהּ,

אִו שְׁכַתְּבָה שְׁלֵא בְּדִין,

אִו שְׁכַתְּבָה אֶת הָאֲזְכָרוֹת בְּזָהָב הִרִי אֵלּוּ יִגְזָזוּ!"

הוא דאמר כי האי תנא,

דתניא:

"**רבי יהודה בן בתירה אומר:**

נאמר בשני 'ונסמיהם'"⁴ (במדבר כט, יט).

בששי 'ונסקיה'"⁵ (במדבר כט, לא),

בשביעי 'כמשפטם'"⁶ (במדבר כט, לג),

הרי מ"ם, יו"ד, מ"ם - מים,

מכאן רמז לניסוד הפנים מן התורה.

ומדפתוח ועשאו סתום - כשר

סתום נמי, עשאו פתוח - כשר.

מי דמי?!

קד, א

פתוח ועשאו סתום ^ עלוי קא מעלי ליה,

דאמר רב הסדא: מ"ם וסמ"ך שבלוחות בנס היו עומדין.

אלא סתום ועשאו פתוח גרועי קא מגרע ליה

דאמר רבי ירמיה, ואיתימא רבי חייא בר אבא:

מנצפ"ך צופים אמרום!

ותיסברא?!

והקתיב: "**אלה המצות**"⁷ (ויקרא כו, לד), - שאין הנביא רשאי לחדש דבר מעתה!

אלא, מיהוה הואי, מידע לא הוה ידעין הי באמצע תיבה, הי בסוף תיבה,

³ וּכְתַבְתֶּם על מזוזות ביתך ובשעריך

⁴ מלבד עולת התמיד ומנחתה וְנִסְפֵיהֶם

⁵ מלבד עולת התמיד מנחתה וְנִסְפֵיהֶם

⁶ במספרם כְּמִשְׁפָּטָם

⁷ אֵלֶּה הַמִּצְוֹת אשר ציוה ה' את משה אל בני ישראל בהר סיני

ואתו צופים תקנינהו.

ואפתי "אלה המצות" שאין הנביא רשאי לחדש דבר מעתה!
אלא שכחום וחזרו ויסדום.

447. קד, א

גופא:

"אמר רב הסדא: מ"ם וסמ"ך שבלוחות בנס היו עומדין".

ואמר רב הסדא:

כתב שבלוחות נקרא מבפנים ונקרא מבחוץ, כגון "נבוב" "בובן", "רהב" "בהר", "סרו" "ורס".

אמרי ליה רבנן לרבי יהושע בן לוי:

אתו דרדקי האידינא לבי מדרשא ואמרו מילי דאפילו בימי יהושע בן נון לא איתמר כוותיהו. א"ף ב"ת - אלה בינה. גימ"ל דל"ת - גמול דלים.

מאי טעמא פשוטה כרעיה דגימ"ל לגבי דל"ת? שכן דרכו של גמול חסדים, לרוץ אחר דלים.

ומאי טעמא פשוטה כרעיה דל"ת לגבי גימ"ל? דלימציה ליה נפשיה.

ומאי טעמא מהדר אפיה דל"ת מגימ"ל? דליתן ליה בצניעא, כי היכי דלא ליכסיף מיניה.

ה"א ו"ו זה שמו של הקדוש ברוך הוא.

זי"ן חי"ת טי"ת יו"ד כ"ף למ"ד - ואם אתה עושה בן, הקדוש ברוך הוא: זן אותך, וכן אותך, ומטיב לך, ונותן לך ירושה, וקושר לך כתר לעולם הבא. מ"ם פתוחה, מ"ם סתומה - מאמר פתוח, מאמר סתום. נו"ן כפופה, נו"ן פשוטה - נאמן כפוף, נאמן פשוט. סמ"ך עי"ן - סמוך עניים. לישנא אחריןא: סימניו עשה בתורה וקנה אותה. פ"א כפופה, פ"א פשוטה - פה פתוח, פה סתום. צד"י כפופה וצד"י פשוטה - צדיק כפוף, צדיק פשוט.

היננו נאמן כפוף ונאמן פשוט!

הוסיף לך הכתוב כפיפה על כפיפתו. מכאן שנתנה התורה במנוד ראש.

קו"ף - קדוש.

רי"ש - רשע.

מאי טעמא מהדר אפיה דקו"ף מרי"ש? אמר הקדוש ברוך הוא: אין אני יכול להסתכל ברשע.

ומאי טעמא מהדר תגיה דקו"ף לגבי רי"ש? אמר הקדוש ברוך הוא: אם חוזר בו, אני קושר לו כתר כמותי.

ומאי טעמא כרעיה דקו"ף תלויה? דאי הדר ביה, ליעייל.

וליעול בהך!

מסייע ליה לריש לקיש,
 דאמר ריש לקיש:
 מאי דכתיב "אם ללצים הוא יליין ולעניים יתן חן" (משלי ג, לד)?
 בא ליטמא - פותחין לו,
 בא ליטהר - מסייעים אותו.

שי"ן - שקר.
 תי"ו - אמת.

מאי טעמא שקר מקרבן מיליה?
 אמת מרחקא מיליה?
 שיקרא שכיח,
 קושטא לא שכיח.

ומאי טעמא שיקרא אחדא פריעה קאי?
 אמת מלבן לבוניה?
 קושטא קאי, שיקרא לא קאי.

א"ת ב"ש.
 אל"ף תי"ו: אותי תעב - אתאנה לו?
 ב"ת שי"ן: בי לא חשק - שמי יחול עליו?
 גימ"ל רי"ש: גופו טימא - ארחם עליו?
 דל"ת קו"ף: דלתותי נעל - קרניו לא אגדע?
 עד כאן מדת רשעים.
 אבל מדת צדיקים:
 א"ת ב"ש: אם אתה בוש.
 ג"ר ד"ק: אם אתה עושה כן, גור בדוק
 ה"צ ו"ף: חציצה הוי בינה לאף.
 ז"ע ח"ס ט"ן: ואין אתה מזדעזע מן השטן.
 י"מ כ"ל: אמר שר של גיהנם לפני הקדוש ברוך הוא: רבונו של עולם, לים כל.

אמר הקדוש ברוך הוא:
 אח"ס בט"ע גי"ף: אני חס עליהם, מפני שבעטו בגי"ף.
 דכ"צ: דכים הם, פנים הם, צדיקים הם.
 הל"ק: אין לה חלק בהן.
 ומרז"ן ש"ת: אמר גיהנם לפניו: רבונו של עולם, קרי, זניני מזרעו של שות.
 אמר ליה: א"ל ב"מ.
 ג"ן ד"ס: להיכן אוליכו, לגן הדס!
 ה"ע ו"פ: אמר גיהנם לפני הקדוש ברוך הוא: רבונו של עולם, עינף אנכי.
 ז"צ ח"ק: הללו זרעו של יצחק,
 ט"ר י"ש כ"ת: טר, יש לי כיתות פיתות של גוים שאני נותן להן.

448. קד, ב

קד, ב משנה

הנותב שתי אותיות בהעלם אחד - חייב.
 כתב בדיו, בסם, בסיקרא, בקומוס, בקנקנתום ובכל דבר שהוא רושם.
 על שני כותלי זויות, ועל שני לוחי פינקס והו נהגין זה עם זה - חייב.

הנותב על בשרו - חייב.
 המסרט על בשרו:
רבי אליעזר מחייב חטאת.
 וחכמים פוטריין.

כתב במשקין, במי פירות, באבק דרכים, באבק הסופרים, ובכל דבר שאינו מתקיים - פטור.
 לאחר ידו, ברגלו, בפיו, ובמרפיקו,
 כתב אות אחת סמוך לכתב, וכתב על גבי כתב,
 נתפזן לכתוב חי"ת וכתב שני זיי"נין,
 אחת בארץ ואחת בקורה,
 כתב על שני כותלי הבית, על שני דפי פנקס ואין נהגין זה עם זה - פטור.
 כתב אות אחת נוטריקון:
רבי יהושע בן בתירא מחייב.
 וחכמים פוטריין.

גמרא

"דיו" - דיותא.
 "סם" - סמא.
 "סיקרא" - אמר רבה בר בר חנה: סקרתא שמה.
 "קומוס" - קומא.
 "קנקנתום" - אמר רבה בר בר חנה אמר שמואל: חרתא דאושכפי.

"ובכל דבר שהוא רושם".

לאתניי מאי?

לאתניי הא דתני רבי חנניא:
 "כתבו במי טריא, ואפצא - נשר".

תני רבי חניא:
 "כתבו באבר, בשחור, ובשיחור - נשר".

449. קד, ב

"המִסְרֵט עַל בְּשָׂרוֹ:
 [רַבִּי אֱלִיעֶזֶר מְחַיֵּב חֲטָאֵת.
 וְחֻכְמַיִם פּוֹטְרִין].

תְּנֵיא:

"אָמַר לְהוֹ רַבִּי אֱלִיעֶזֶר לְחֻכְמַיִם:
 וְהֵלֵא בֶן סֵטְדָא הוֹצִיא נְשָׁפִים מִמְצָרִים בְּסָרִיטָה שְׁעַל בְּשָׂרוֹ!
 אָמְרוּ לוֹ: שׁוֹטֵה הֵיָה, וְאִין מְבִיאִין רְאִיה מִן הַשּׁוֹטֵים".

"בֶּן סֵטְדָא"?! בֶּן פְּנֵדִירָא הוּא!

אָמַר רַב חֲסֵדָא:

בְּעַל "סֵטְדָא", בּוֹעַל פְּנֵדִירָא.

בְּעַל פְּפוֹס בֶּן יְהוּדָה הוּא!

אֱלָא אִמּוֹ "סֵטְדָא".

אִמּוֹ מְרִים מְגַדְלָא שְׁעַר נְשִׂיאָ הוּא!

כְּדָא מְרִי בְּפוּמְבְּדִיתָא:

סֵטְתָ דָּא מְבַעְלָהּ.

450. קד, ב

"כָּתַב אֹת אַחַת סְמוּךְ לְכָתֵב [...] פְּטוּר".

מאן תנא?

אמר רבא בר רב הונא:

דלא כרבי אליעזר.

דאי כרבי אליעזר,

האמר: "אחת על האריג - חייב".

"כָּתַב עַל גְּבִי כָתֵב [...] פְּטוּר".

מאן תנא?

אמר רב חסדא:

דלא כרבי יהודה.

דתניא:

"הרי שהיה צריך לכתוב את השם ונתכוון לכתוב 'יהודה',

וטעה ולא השיל בו דל"ת - מעביר עליו קולמוס ומקדשו,

דברי רבי יהודה.

וחכמים אומרים:

אין השם מן המובהר".

תנא:

"כָּתַב אֹת אַחַת וְהִשְׁלִימָהּ לְסֵפֶר,

אָרַג חוּט אָחַד וְהִשְׁלִימָהּ לְבִגְד - חַיִּיב".

מאן תנא?

אמר רבא בר רב הונא:

רבי אליעזר היא.

דאמר: "אחת על האריג חייב".

רב אשי אמר:

אפילו תימא רבנן להשלים שאני.

אמר רבי אמי:

כתב אות אחת בטבריא ואחת בצ'פורי - חייב,

כתיבה היא, אלא שמחוסר קריבה.

והתנן:

"כָּתַב עַל שְׁנֵי כוֹתְלֵי הַבַּיִת וְעַל שְׁנֵי דְפֵי פִּנְקֶס וְאִין נִהְגִין זֶה עִם זֶה - פְּטוּר!"

התם - מחוסר מעשה דקריבה,

הכא - לא מחוסר מעשה דקריבה.

תָּנָא:

"הִגִּיהָ אוֹת אַחַת - חַיִּיב".

הִשְׁתָּא פְּתַב אוֹת אַחַת - פְּטוּר,

הִגִּיהָ אוֹת אַחַת - חַיִּיב?!

אָמַר רַב שֵׁשֶׁת:

הֵכָא בְּמַאי עֶסְקִינָן: כְּגוֹן שְׁנַטְלוּ לְגוּוּ שְׁל חַי"ת וְעִשָּׂאוּ שְׁנֵי זֵי"נִין.

רַבָּא אָמַר:

כְּגוֹן שְׁנַטְלוּ לְתַגּוּ שְׁל דל"ת וְעִשָּׂאוּ רִי"ש.

תָּנָא:

"נִתְכַּוֵּין לְכַתּוּב אוֹת אַחַת,

וְעָלוּ בִידוֹ שְׁתֵּים - חַיִּיב". קהא

וְהִתְנַן:

"פְּטוּר!"

לָא קִשְׁיָא:

הָא - דְּבַעֵי זֵינִי.

הָא - דְּלָא בְּעֵי זֵינִי.

451. קה, א

**"כתב אות אחת נוטריקון:
רבי יהושע בן בתירה מחייב,
וחכמים פוטרין".**

אמר רבי יוחנן משום רבי יוסי בן זימרא:
מנין ללשון נוטריקון מן התורה?
שנאמר: **"כי א"ב המון גוים נתתיך"**⁸ (בראשית יז, ה).
"אב" - נתתיך לאומות, בחור נתתיך באומות,
"המון" - חביב נתתיך באומות, מלך נתתיך לאומות, ותיק נתתיך לאומות, נאמן נתתיך לאומות.

רבי יוחנן דידיה אמר:
"אנכי" (שמות כ, ב) - נוטריקון: אנא נפשי כתיבת יהבית.

רבנן אמרי:
אמירה נעימה כתיבה יהבה.

איכא דאמרי:
"אנכי" (שמות כ, ב) - למפרע: יהבה כתיבה נאמנין אמריה.

דבי רבי נתן אמרי:
"כי יר"ט הדרה לנגדי"⁹ (במדבר כב, לב) - יראה, ראתה, נטתה.

דבי רבי ישמעאל תנא:
"כרמ"ל"¹⁰ (ויקרא כג, יד) - כר מלא.

רב אחא בר יעקב אמר:
"והוא קללני קללה נמרצת"¹¹ (מלכים א ב, ח) -
נוטריקון: נואף הוא, מואבי הוא, רוצח הוא, צורר הוא, תועבה הוא.

רב נחמן בר יצחק אמר:
"מה נדבר ומה נצטד"ק"¹² (בראשית מד, טז) -
נכונים אנחנו, צדיקים אנחנו, טהורים אנחנו, דכים אנחנו, קדושים אנחנו.

⁸ ולא יקרא עוד את שמך אברם והיה שמך אברהם פי א"ב המון גוים נתתיך
⁹ ויאמר אליו מלאך ה' על מה הכית את אתונך זה שלש רגלים הנה אנכי יצאתי לשטן פי יר"ט הדרה לנגדי
¹⁰ ולחם וקלי וקרמל
¹¹ והנה עמך שמעי בן גרא בן הימיני מבחורים והוא קללני קללה נמרצת כיום לכתי מחניים
¹² ויאמר יהודה מה נאמר לאדוני מה נדבר ומה נצטד"ק

452.קה, א

מְשָׁנָה

הַפּוֹתֵב שְׁתִּי אוֹתִיּוֹת בְּשְׁתֵּי הָעֲלָמוֹת,
אֶחָת שְׁחֲרִית וְאֶחָת בֵּין הָעֲרָבִים,
רַבֵּן גַּמְלִיאֵל מְחַיֵּב.
וְחֲכָמִים פּוֹטְרִין.

גְּמָרָא

בְּמֵאֵי קְמוּפְלָגִי?

רַבֵּן גַּמְלִיאֵל סָבַר:

אִין יְדִיעָה לְחֲצֵי שִׁיעוּר.

וְרַבֵּן סָבַר:

יֵשׁ יְדִיעָה לְחֲצֵי שִׁיעוּר.

הדרן עלך הבונה

כ"י

מסכת שבת פרק י"ג - "האורג" 453.קה, א

משנה

רבי אליעזר אומר:
האורג שלשה חוטין בתחילה,
ואחד על האריג - חייב.
וחכמים אומרים:
בין בתחילה בין בסוף שיעורו שני חוטין.
העושה שני בתי נירין,
בנירין, בקירוס, בנפה, בכברה, ובסל - חייב.
והתופר שתי תפירות.
והקורע על מנת לתפור שתי תפירות.

גמרא

כי אתא רבי יצחק תני:
"שני"¹³.

והאנן תנו:
"שלשה!"

לא קשיא:
הא - באלימי,
הא - בקטיני.

אמרי לה להאי גיסא,
ואמרי לה להאי גיסא.

"אמרי לה להאי גיסא":
אלימי - תלתא לא סתרי, תרי סתרי.
קטיני - תרי נמי לא סתרי.

"ואמרי לה להאי גיסא":
קטיני - תלתא ידיעי, תרי לא ידיעי.
אלימי - תרי נמי ידיעי.

תניא:

"האורג שלשה חוטין בתחילה ואחד על האריג - חייב.
וחכמים אומרים:
בין בתחילה בין בסוף שיעורו שני חוטין.
ובשפה - שני חוטין ברוחב שלשה בתי נירין.
הא למה זה דומה? לאורג צלצול קטן, שני חוטין ברוחב שלשה בתי נירין".
"האורג שלשה חוטין בתחילה ואחד על האריג - חייב",
סתמא כרבי אליעזר.

תניא אידך:

"האורג שני חוטין על הגס ועל האימרא - חייב.

¹³ כך צריך לומר בלשון זכר, ע"פ דקדוקי סופרים ועוד. וגם לעיל במשנה.

רבי אליעזר אומר:

אפילו אחד. ובשפה שני חוטין ברוחב שלשה בתי נירין - חייב.
הא למה זה דומה לאורג צלצול קטן, שני חוטין על רוחב שלשה בתי נירין".

"האורג שני חוטין על הגס ועל האימרא - חייב",
סתמא כרבנן.

454.קה, א

"העושה שני בתי נירין".

מאי "בנירין"?

אמר אביי:
תרתי בבתאי נירא וחדא בנירא.

"בקירוס".

מאי "בקירוס"?

אמר רב:
מצובקתא.

455.קה, א

"וְהַתּוֹפֵר שְׁתֵּי תְּפִירוֹת".

הָא תְּנִינָא בְּאֲבוֹת מְלָאכּוֹת:
"וְהַתּוֹפֵר שְׁתֵּי תְּפִירוֹת!"

מִשּׁוּם דְּקִבְעֵי לְמִיתְנָא סִפָּא: "וְהַקּוֹרֵעַ עַל מְנַת לְתַפּוֹר שְׁתֵּי תְּפִירוֹת".
קִתְּנִי נְמִי "הַתּוֹפֵר".

"וְהַקּוֹרֵעַ" הָא נְמִי תְּנִינָא בְּאֲבוֹת מְלָאכּוֹת!
אֶלָּא מִשּׁוּם דְּקִבְעֵי לְמִיתְנִי סִפָּא: "הַקּוֹרֵעַ בְּחֻמְתּוֹ וְעַל מַתּוֹ",
מִשּׁוּם הֵּכִי קִתְּנִי "הַתּוֹפֵר שְׁתֵּי תְּפִירוֹת".

456. קה, א-ב

"וְהִקְרַעַ עַל מְנַת לְתַפּוּר שְׁתֵּי תַפְירוֹת".

היכי משכחת לה?

קה, דעבדא כי כיסתא.

457. קה, ב

משנה

הקורע בחמתו ועל מתו, וכל המקלקליו - פטורין.
והמקלקל על מנת לתקו, שיעורו - במתקו.
שיעור המלבו, והמנפץ, והצובע, והטווה - במלא רחב השיט כפול,
והאורג שני חוטין שיעורו - במלא השיט.

גמרא

ורמינהו:

"הקורע בחמתו ובאבלו ועל מתו - חייב.
ואף על פי שמחלל את השבת, יצא ידי קריעה!"

לא קשיא:

הא - במת דידיה.
והא - במת דעלמא.

והא "מתו" קתני!

לעולם במת דידיה,
ובהנה דלאו בני אבילות נינהו.

ואי חכם הוא חייבי מיחייב!

דתניא:

"חכם שמת הכל קרוביו.

"הכל קרוביו" סלקא דעתך?!

אלא אימא: הכל כקרוביו.

הכל קורעיו עליו, הכל חולצין עליו, הכל מברין עליו ברחבה!"

לא צריכא, דלאו חכם הוא.

ואי אדם כשר הוא חייבי מיחייב!

דתניא:

"מפני מה מתים בניו ובנותיו של אדם נשהו קטנים כדי שיבכה ויתאבל על אדם כשר.

כדי שיבכה?!

ערבונא שקלי מיניה?!

אלא: מפני שלא בכה והתאבל על אדם כשר,

שכל הבוכה על אדם כשר מוחלין לו על כל עונותיו, בשביל כבוד שעשה!"

לא צריכא, דלאו אדם כשר הוא.

ואי דקאי בשעת יציאת נשמה חייבי מיחייב!

דתניא:

"דבי שמעון בן אלעזר אומר:

העומד על המות בשעת יציאת נשמה חייב לקרוע,

הא למה זה דומה?

לספר תורה שנשרפה!"

לא צריכא, דלא קאי בשעת יציאת נשמה.

תינח "מתו", אלא "חמתו" א"חמתו" קשיא!

"חמתו" א"חמתו" נמי לא קשיא:

הא - רבי יהודה,

הא - רבי שמעון.

"הא רבי יהודה" - דאמר: מלאכה שאין צריכה לגופה חייב עליה.
 "הא רבי שמעון" - דאמר: מלאכה שאין צריכה לגופה פטור עליה.

אימר דשמעת ליה לרבי יהודה, במתקן, במקלקל מי שמעת ליה?!

אמר רבי אבין:

האי נמי מתקן הוא, דקעביד נחת רוח ליצרו.

וכהאי גוונא מי שרי?

והתניא:

"רבי שמעון בן אלעזר אומר משום חילפא בר אגרא שאמר משום רבי יוחנן בן נורי:

המקורע בגדיו בחמתו והמשבר בליו בחמתו, והמפזר מעותיו בחמתו -

יהא בעיניו בעובד עבודה זרה.

שכך אומנתו של יצר הרע: היום אומר לו "עשה כך",

עד שאומר לו: "עבוד עבודה זרה" והולך ועובד."

אמר רבי אבין:

מאי קראה?

"לא יהיה כך אל זר ולא תשתחוה לאל נכר" (תהילים פא, י),

איזהו "אל זר" שיש בגופו של אדם?

הוי אומר: זה יצר הרע!

לא צריכא, דקא עביד למירמא אימתא אאינשי ביתיה.

כי הא דרב יהודה שליף מצביתא.

רב אחא בר יעקב תבר מאני תבירי.

רב ששת רמי לה לאמתיה מוניני ארישא.

רבי אבא תבר נכתמא.

458.קה, ב - קו, א

אמר רבי שמעון בן פזי אמר רבי יהושע בן לוי משום בר קפרא:
 כל המוריד דמעות על אדם פשר - הקדוש ברוך הוא סופרן ומניחן בבית גנזיו,
 שנאמר: "נדי ספרתה אתה, שימה דמעתי בנאדרך הלא בספרתך" (תהילים נו, ט).

אמר רב יהודה אמר רב:
 כל המתעצל בהספדו של חכם - ראוי לקוברו בחייו,
 שנאמר: "ויקברו אותו בגבול נחלתו בתמנת סרח אשר בהר אפרים מצפון להר געש" (יהושע כד, ל),
 מלמד שרגש עליהן הר להורגן.

אמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן:
 כל המתעצל בהספדו של חכם - אינו מאריך ימים,
 מדה כנגד מדה,
 שנאמר: "בסאסאה בשלחה תריבנה" (ישעיה כז, ח).

איתביה רבי חייא בר אבא לרבי יוחנן:
 "ויעבדו העם את ה' כל ימי יהושע וכל ימי הזקנים אשר האריכו ימים אחרי יהושע" (שופטים ב, ז)!

אמר ליה:
 בכלאי! ימים האריכו, שנים לא האריכו.

אלא מעתה, "למען ירבו ימיכם וימי בניכם"¹⁴ (דברים יא, כא),
 ימים ולא שנים!?

ברכה שאני.

ואמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן:
 אחד מן האחין שמת,
 ידאגו כל האחין כולן.
 אחד מבני חבורה שמת,
 תדאג כל החבורה כולה.

קו, א

אמרי לה: מת גדול.

ואמרי לה: מת קטן.

¹⁴ למען ירבו ימיכם וימי בניכם על האדמה אשר נשבע ה' לאבותיכם לתת להם כימי השמים על הארץ

459. קו, א

"וְכָל הַמְקַלְקֵלִין - פְּטוּרִין".

תְּנִי רַבִּי אֲבָהוּ קַמְיָה דְּרַבִּי יוֹחָנָן:
"כָּל הַמְקַלְקֵלִין פְּטוּרִין,
חוּץ מְחוּבֵל וּמִבְעִיר".

אָמַר לֵיהּ:
 פּוֹק תְּנִי לְבָרָא!
"חוּבֵל וּמִבְעִיר" אֵינָהּ מִשְׁנָה.
 וְאִם תִּמְצָא לֹמֵר מִשְׁנָה,
 חוּבֵל - בְּצַרִּיד לְכַלְבוֹ,
 מִבְעִיר - בְּצַרִּיד לְאֶפְרוֹ.

וְהֶאֱנֹן תִּנּוּ:
"כָּל הַמְקַלְקֵלִין פְּטוּרִין!"

מִתְנִיתִין רַבִּי יְהוּדָה,
 בְּרִיתָא - רַבִּי שְׁמַעוֹן.

מֵאֵי טַעְמָא דְּרַבִּי שְׁמַעוֹן?

מִדְּאִיצְטְרִיד קָרָא לְמִי שְׂרָא מִלָּה,
 הָא חוּבֵל בְּעֶלְמָא - חַיִּיב.
 וּמִדְּאֶסֶר רַחֲמָנָא הִבְעֵרָה גְּבִי בֵּת פְּהוֹן,
 שְׁמַע מִינָהּ: מִבְעִיר בְּעֶלְמָא חַיִּיב.

וְרַבִּי יְהוּדָה?

הֵתָם - מִתְקֹן הוּא,
 כְּדָרְב אֲשִׁי.

דְּאָמַר רַב אֲשִׁי:

מָה לִּי לְתַקּוֹן מִלָּה מָה לִּי לְתַקּוֹן כְּלִי?
 מָה לִּי לְבִשְׁל פְּתִילָה, מָה לִּי לְבִשְׁל סַמְנִין?

460. קו, א

"שיעור המלבו [... - במלא רחב הסיט כפול]".

רב יוסף מחוי כפול.

רבי חייא בר אמי מחוי פשוט.

461. קו, א-ב

מְשָׁנָה

רבי יהודה אומר:
הצד צפור למגדל, וצבי לבית - חייב.
וחכמים אומרים:
צפור למגדל,
וצבי לגינה ולחצר ולביבין - חייב.
רבן שמעון בן גמליאל אומר:
לא כל הביבין שוין.
זה הפלל:
מחוסר צידה - פטור,
שאינו מחוסר צידה - חייב.

קוב,

גְּמָרָא

תנן התם:
"אין צדין דגים מן הביבין ביום טוב,
ואין נותנין לפניהם מזונות,
אבל צדין חיה ועוף, ונותנין לפניהם מזונות" (ביצה כג:).

ורמניהו:

"ביבין של חיות ושל עופות ושל דגים:
אין צדין מהם ביום טוב,
ואין נותנין לפניהם מזונות!"

קשיא "חיה" א' חיה',
קשיא 'עופות' א' "עופות".

בשלמא "חיה" א' חיה' לא קשיא:
הא - רבי יהודה.
הא - רבנן.

אָלָא 'עופות' א' "עופות" קשיא!

וכי תימא: 'עופות' א' "עופות" נמי לא קשיא:
הא - ביבין מקורה,
והא - ביבין שאינו מקורה,
והא בית, דמקורה הוא,
ובין לרבי יהודה ובין לרבנן, צפור למגדל - אין, לבית - לא!

אמר רבה בר רב הונא:
הכא - בצפור דרור עסקינן, לפי שאינה מקבלת מרות.
דתנא דבי רבי ישמעאל:
"למה נקרא שמה 'צפור דרור'? מפני שדורה בבית כבשדה".

השתא דאתית להכי,
"חיה" א' חיה' נמי לא קשיא,
הא - בבית גדול,
הא - בבית קטן.

היכי דמי ביבין גדול?
היכי דמי ביבין קטן?

אָמַר רַב אֲשִׁי:

כָּל הַיְכָא דְרַהֲיֵט בְּתַרְיָה וּמְטִי לָהּ בְּחַד שִׁיחִיָּא - בִּיבַר קָטָן.
וְאִידָּהּ בִּיבַר גְּדוֹל.

אִי נְמִי,

כָּל הַיְכָא דְנִפְיֵל טוֹלָא דְכְתָלִים אֶהְדְּדִי - בִּיבַר קָטָן,
וְאִידָּהּ בִּיבַר גְּדוֹל.

וְאִי נְמִי,

כָּל הַיְכָא דְלִיבָא עוֹקְצִי עוֹקְצִי - בִּיבַר קָטָן,
וְאִידָּהּ בִּיבַר גְּדוֹל.

462. קו, ב

"רבן שמעון בן גמליאל אומר:

[לא כל הביבדיון שוין.

זה הכלל:

מחוסר צידה- פטור,

שאינו מחוסר צידה - חייב]

אמר רב יוסף אומר רב יהודה אמר שמואל:

הלכה כרבן שמעון בן גמליאל.

אמר ליה אביי:

"הלכה", מכלל דפליגי!?

אמר ליה: מאי נפקא לך מינה?

גמרא גמור זמורתא תהא!?

463. קו, ב

תנו רבנן:

"הצד צבי סומא וישן - חייב.
חיגר, וזקן וחולה - פטור".

אמר ליה אביי לרב יוסף:
מאי שנא הני ומאי שנא הני?

הני - עבדי לרבויי,
הני - לא עבדי לרבויי.

והתניא:

"חולה חייב!"

אמר רב ששת:

הא - בחולה מחמת אישתא,
הא - בחולה מחמת אובצנא.

464. קו, ב

תנו רבנן:

"הצד חגבין, גזין, צרעין ויתושין בשבת - חייב, דברי רבי מאיר.
וחכמים אומרים:
כל שבמינו ניצוד - חייב,
וכל שאין במינו ניצוד - פטור".

תניא אידך:

"הצד חגבים בשעת הטל - פטור,
בשעת השרב - חייב.
אלעזר בן מהבאי אומר:
אם היו מקלחות ובאות - פטור".

איכעיא להו:

אלעזר בן מהבאי - ארישא קאי, או אסיפא קאי?

תא שמע:

"הצד חגבין בשעת הטל - פטור,
בשעת השרב - חייב,
אלעזר בן מהבאי אומר:
אפילו בשעת השרב אם היו מקלחות ובאות פטור".

465. קו, ב

משנה

צבי שנכנס לבית ונעל אחד בפניו - חייב.
נעלו שנים - פטורין,
לא יכול אחד לנעול, ונעלו שנים - חייבין,
ורבי שמעון פוטר."

גמרא

אמר רבי ירמיה בר אבא אמר שמואל:
הצד ארי בשבת אינו חייב עד שיכניסנו לגרזקי שלו.

466. קו, ב – קז, א

מְשָׁנָה

יֵשֵׁב הָאֶחָד עַל הַפֶּתַח, וְלֹא מִלְאָהוּ,
 יֵשֵׁב הַשֵּׁנִי וּמִלְאָהוּ - הַשֵּׁנִי חַיִּיב.
 יֵשֵׁב הָרִאשׁוֹן עַל הַפֶּתַח וּמִלְאָהוּ,
 וּבָא הַשֵּׁנִי וַיֵּשֶׁב בְּצִידוֹ,
 אִם עַל פִּי שְׁעֵמֶד הָרִאשׁוֹן וְהֵלֵךְ לוֹ - הָרִאשׁוֹן חַיִּיב וְהַשֵּׁנִי פְטוּר,
 הֲאֵל לָמָּה זֶה דוֹמֵה? לְנוֹעַל אֶת בֵּיתוֹ לְשׁוֹמְרוֹ וְנִמְצָא צְבִי שְׁמוֹר בְּתוֹכוֹ.

קזא גְּמָרָא

אָמַר רַבִּי אָבָא אָמַר רַב חֵיִיא בַר אֲשִׁי אָמַר רַב:
 נִכְנְסָה לוֹ צְפוּר תַּחַת כְּנָפָיו - יוֹשֵׁב וּמִשְׁמְרוֹ עַד שֶׁתַּחֲשֶׁךְ.

מְתִיב רַב נַחֲמָן בַּר יִצְחָק:

"יֵשֵׁב הָרִאשׁוֹן עַל הַפֶּתַח וּמִלְאָהוּ, וּבָא הַשֵּׁנִי וַיֵּשֶׁב בְּצִידוֹ,
 אִם עַל פִּי שְׁעֵמֶד הָרִאשׁוֹן וְהֵלֵךְ לוֹ - הָרִאשׁוֹן חַיִּיב, וְהַשֵּׁנִי פְטוּר".
 מַאי לָאוּ "פְטוּר" אֲבָל אָסוּר!

לֹא, "פְטוּר" - וּמוֹתֵר.

הָכִי נִמִּי מִסְתַּבְּרָא,

מִדְקַתְנִי סִיפָא:

"לָמָּה זֶה דוֹמֵה? לְנוֹעַל אֶת בֵּיתוֹ לְשׁוֹמְרוֹ וְנִמְצָא צְבִי שְׁמוֹר בְּתוֹכוֹ",
 מִכְּלָל דְּ"פְטוּר" וּמוֹתֵר.
 שְׁמַע מִינֵה.

אִיפָא דְאָמְרִי:

אָמַר רַב נַחֲמָן בַּר יִצְחָק:

אִם אָנֹן נִמִּי תִנְיָנָא:

"אִם עַל פִּי שְׁעֵמֶד הָרִאשׁוֹן וְהֵלֵךְ לוֹ - הָרִאשׁוֹן חַיִּיב, וְהַשֵּׁנִי פְטוּר",
 מַאי לָאוּ "פְטוּר" וּמוֹתֵר?

לֹא, פְטוּר אֲבָל אָסוּר.

הָא מִדְקַתְנִי סִיפָא:

"הֲא לָמָּה זֶה דוֹמֵה? לְנוֹעַל אֶת בֵּיתוֹ לְשׁוֹמְרוֹ, וְנִמְצָא צְבִי שְׁמוֹר בְּתוֹכוֹ",
 מִכְּלָל דְּ"פְטוּר" וּמוֹתֵר.
 שְׁמַע מִינֵה.

467. קז, א

אמר שמואל:

כל פטורי דשבת - "פטור אבל אסור",

לבר מהני תלת ד"פטור ומוותר":

חדא הא, וממאי דפטור ומוותר?

דקתני סיפא: "למה זה דומה לנועל את ביתו לשומר, ונמצא צבי שמור בתוכו".

ואידך:

"המפיס מורסא בשבת,

אם לעשות לה פה - חייב,

אם להוציא ממנה לחה - פטור" (עדויות ב,ה).

וממאי ד"פטור ומוותר"?

דתנן:

"מחט של יד ליטול בה את הקוח" (שבת קכב:).

ואידך?

"הצד נחש בשבת,

אם מתעסק בו שלא ישכנו - פטור,

אם לרפואה - חייב" (עדויות ב,ה).

וממאי ד"פטור ומוותר"?

דתנן:

"כופין קערה על הנר בשביל שלא תאחוז בקורה,

ועל צואה של קטן, ועל עקרב שלא תישך" (שבת קכא:).

הדרן עלך האורג